ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ
ਬਨਾਮ
ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ
(ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 211 ਦੀ 2023)
ਮਾਰਚ 03, 2023
[ਐਸ. ਰਵੀਂਦਰ ਭਾਟ ਅਤੇ ਦੀਪਾਂਕਰ ਦੱਤਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ,1860 – ਧਾਰਾਵਾਂ 300,302 307 ਅਤੇ 304 – ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੀੜਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਪ੍ਰਯਾਸ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ – ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ – ਅਪੀਲ ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. 96) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 313(5) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਕਸ.96 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਬਚਾਅ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਭਵ ਲੱਗਦਾ ਹੈ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੀੜਤ ਉੱਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਬਾਰੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੜੀ ਗੁੰਮ ਹੈ – ਐਕਸ.96 ਦੇ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਚਾਨਕ ਉਤੇਜਨਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਇੱਕ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਹਾਥਾਪਾਈ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ – ਹਾਲਾਤ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹਨ – ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਜਾਂਚਣ ਵਿੱਚ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਦਿਖਾਈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮੌਤ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟ ਲੱਗਣ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਖਤਰਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ – ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੋਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਲਾਉਣਾ, ਜੋ ਘਾਤਕ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ, ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ – ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 300, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ – ਕਤਲ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਰੱਦ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304, ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਹਿਤਾ,1973 – ਧਾਰਾ 313 – ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦਾਇਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ:1. ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ.ਟੀ. 96) ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਕਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਐਕਸ.ਟੀ. 96 ਦਾ ਸੀਮਿਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਦੋਸ਼ ਦੇ ਦਰਜ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18]

2.ਐਕਸ.ਟੀ. 96 ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਵੇਖਣ ਨਾਲ, ਜੋ ਗੱਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਚਾਰਨੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਭਿਯੋਗ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304, ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਗਾਊ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਕਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ (i) ਉਸ ਨੇ "ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਬਚਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ", ਅਤੇ ਭਾਵੇਂਕਿ (ii) “ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਲੰਘੀ”, (iii) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304, ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਪਰ, ਇਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ 2 ਤੋਂ 4 ਤੱਕ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਕਸ.ਟੀ.96 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਬਚਾਅ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਸਰਾਹਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸੰਭਵ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਐਕਸ.ਟੀ.96 ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਹੈ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਭਵ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ ਵੱਲੋਂ ਉਕਸਾਹਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਥੁੱਕਣ ਅਤੇ ਮੌਖਿਕ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ 3 ਅਤੇ 4 ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਨਤੀਜਤਨ ਇੱਕ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਜਿੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਣਚਾਹੀ ਜਾਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਐਕਸ.ਟੀ.96 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਲੱਗਦਾ। [ਪੈਰਾਸ 20 ਅਤੇ 21]

3. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਵੀਕਾਰੋਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਛੁਰਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਖਮੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ, ਪਰ ਐਕਸ.ਟੀ.96 ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਕ ਅਚਾਨਕ ਉਕਸਾਹਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਬਦਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਝਗੜਾ ਅਤੇ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਗਵਾਉਣੀ ਪਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵੀ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਖਾਧੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਸੱਟ ਗੰਭੀਰ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ, ਅਜਿਹੇ ਜਖਮੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਲੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜੋ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਵੱਲੋਂ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਵਾਰ ਹੋਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ, ਜਿਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੂਰਵਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਨਸ਼ਾ ਦੀ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਮਧਯ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਜਾਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤ 'ਚ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ 2 ਅਤੇ 3 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ P.W.2 ਦਾ. ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਚਾਕੂ ਵਾਂਗ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਏ ਕਤਲ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਸੀ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਅਜਿਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਥੇ ਸੀ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮੌਤ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਨਿੱਜੀ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੱਟ, ਜੋ ਘਾਤਕ ਸਾਬਤ ਹੋਈ, ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ. [ਪੈਰਾ 23][131-E-H; 132-ਏ-ਸੀ]

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 300, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਕਤਲ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304, ਭਾਗ II, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ। [ਪੈਰਾ 25, 26 ਅਤੇ 27]

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਲਖਮੀ (1998) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 336 : [1998] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 850; ਸਨਾਤਨ ਨਸਕਰ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (2010) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 249 : [2010] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1023; ਰੀਨਾ ਹਜ਼ਾਰਿਕਾ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ (2019) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 289 : [2018] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1108; ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2020) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 811 : [2020] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 508 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 211 ਦਾ 2023.

ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 06.08.2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਸੀਆਰਏ ਨੰਬਰ 211 ਦਾ 2016.

ਰਵਿੰਦਰ ਬਾਨਾ, ਸੁਧੀਰ ਵੋਡੀਟੇਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ.

ਸਿੱਧਾਰਥ ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ, ਆਦਿਤਿਆ ਏ. ਪਾਂਡੇ, ਭਾਰਤ ਬਾਗਲਾ, ਮਿਸ ਕੀਰਤੀ ਦਾਧੀਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ

ਦੀਪਾਂਕਰ ਦੱਤਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.

1. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਇਜਾਜਤ ਨਾਲ, 06 ਅਗਸਤ, 2019 ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 211 ਦਾ 2016 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ 6,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਡਿਫਾਲਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 4,000.00 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

2. ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਨੰਦਕਿਸ਼ੋਰ ਕੋਰਡੇ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਪੀੜਤ') ਨੂੰ 26 ਸਤੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 5:00 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਪੀੜਤ, ਨਾਮਦੇਵ ਕੋਰਡੇ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2), ਵਿਲਾਸ ਚਾਰਡੇ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3), ਅਤੇ ਕੁਨਾਲ ਬਾਭੁਲਕਰ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.4) ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਛੁਰੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੀੜਤ ਦੀ ਮਾਂ ਰੇਖਾਬਾਈ ਕੋਰਡੇ, (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1) ਵੱਲੋਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302 ਅਤੇ 307 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਹੋਇਆ। 27 ਸਤੰਬਰ, 2013 ਦੀ ਪੋਸਟ-ਮੋਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸਟ.35) ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ "ਛੁਰੇ ਦਾ ਜਖਮ" ਮੌਤ ਦਾ ਸੰਭਾਵੀ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਭਾਰਤ ਠਾਕਰੇ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.8) ਨੇ ਜਾਂਚ ਸੰਭਾਲੀ, ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ [ਦੀਪਾਂਕਰ ਦੱਤਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸਪੋਟ ਪੰਚਨਾਮਾ। ਉਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੇ ਹੋਏ ਪਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨਿਆ ਚਾਕੂ, ਇੱਕ ਲੱਕੜ ਦੀ ਛੜੀ ਜੋ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਤਿੰਨ ਜੋੜੀ ਚੱਪਲਾਂ, ਦੋ ਐਨਕਾਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੀਲਾ ਡਾਟ ਪੈਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.8 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚੂੰਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਰੂਰਲ ਹਸਪਤਾਲ, ਕਾਟੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

4. ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302 ਅਤੇ 307 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਮਿਟਮੈਂਟ ਉੱਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਹੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜਿਸ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

5. ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ 8 (ਅੱਠ) ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਬਚਾਅ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3, ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.4 ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀੜਤ ਦਾ ਕਤਲ ਚਾਕੂ (ਆਰਟ.1) ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.4 ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਬਚਾਅ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

6. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

7. ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਗ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੁਕਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ:

a. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ੰਕਰਰਾਵ ਫਰਤੋਡੇ, ਉਮਰਾਵ ਚਾਰਡੇ, ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਕੋਰਡੇ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ) ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। b. ਦੂਜੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ (ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ ਉਹ 58 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ), ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਭਵ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਛੁਰਾ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਖਮੀ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰਾਂ (ਸ਼ੰਕਰਰਾਵ ਫਰਤੋਡੇ, ਉਮਰਾਵ ਚਾਰਡੇ, ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਕੋਰਡੇ) ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ।

c. ਤੀਜੇ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ, ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੀ ਸੀ ਜੋ ਚਾਕੂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚਾਕੂ ਫੜ ਕੇ ਛੁਰੀਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੀੜਿਤ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ।

d. ਚੌਥੇ, ਸਾਰੇ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖੇ ਗਵਾਹ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.4) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਛੁਕ ਗਵਾਹ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

e. ਪੰਜਵੇਂ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3 ਦੋਵੇਂ ਇੱਛੁਕ ਗਵਾਹ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਲ ਘਟਨਾ ਦੀ ਅਸਲ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਸਾਫ ਮਾਮਲਾ ਸੀ।

f. ਛੇਵੇਂ, ਇਹ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.4 ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਚਾਕੂ ਛੀਨ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਲਟਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਛੇ ਸੱਟਾਂ ਬਾਰੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

g. ਸੱਤਵੇਂ, ਪੀੜਿਤ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਮਕਸਦ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, 2003 ਦੇ ਸਾਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

h. ਸੱਤਵੇਂ, ਚਾਕੂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਜ਼ਬਤੀ ਨੂੰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.4 ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਚਾਕੂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

[ਦੀਪਾਂਕਰ ਦੱਤਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

i. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਗਪੁਰ ਦਾ ਸਥਾਈ ਵਾਸੀ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਥਾਂ ਕਾਟੋਲ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਨਾਗਪੁਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 50 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਇੱਕ ਤਹਿਸੀਲ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਦੂਰੀ ਤੇ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ, ਅਤੇ ਵੀ ਇੱਕ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਚੌੜੇ ਦਿਨ ਦੇ ਉਜਾਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ,

ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

8. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਬਾਂਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੋਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀੜਤ ਪਹਿਲਾਂ ਘਟਨਾ ਦੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਨਿਯੋਜਿਤ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ 2, 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪੀੜਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵਧੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304, ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਚਿਤ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 304, ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

9. ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਖਲ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

10. ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।

11. ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸਥਾਰਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ 31ਸਤੰਬਰ, 2016 (ਐਕਸ.ਟੀ.96) ਦੇ "ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ" ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ [ਪੇਪਰਬੁੱਕ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ 'ਪੀ-16'] ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਕ੍ਰਿ. ਪੀ.ਸੀ.') ਦੀ ਧਾਰਾ 313(5) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿ. ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 313(1) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 79 ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

12. ਐਕਸਟ. 96 ਦੀ ਸਾਰ ਸੰਖੇਪ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਸ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਰ 2-3 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਕਿਰਾਏ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਗਪੁਰ ਤੋਂ ਕਾਟੋਲ ਆਉਂਦਾ ਸੀ; ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 26 ਸਤੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਟੋਲ ਆਇਆ ਸੀ; ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਕੱਢ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸੀੜ੍ਹੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪੀੜਤ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਥੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ "ਆਜ ਕੇਰੇ ਨੂੰ ਫਿੱਟੇ ਹੈ, ਤੇਰਾ ਗਾਮਾ ਬਜਾਤੇ ਹੈ"; ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਨੇ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.4 ਨੂੰ ਕਿਹਾ "ਅਲਾ ਰੇ ਅਲਾ"; ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ, ਪੀੜਤ ਨੇ ਇੱਕ ਚਾਕੂ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.4 ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3 ਦਾ ਇੱਕ 'ਫਾਈਟਰ' ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚਾਕੂ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਫੜ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3 ਅਗੇ ਆਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ; ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ 2 ਤੋਂ 4 ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ; ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ, ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਚਾਕੂ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਅਤੇ ਛਾਤੀ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਲੱਕੜ ਦੀ ਛੜੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 10.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ 2, 3 ਅਤੇ 4 ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਸੰਬੰਧ ਤਣਾਅਪੂਰਣ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

13. ਧਾਰਾ 313, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਭਰਪੂਰ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

14. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੂਬਾ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਲਖਮੀ1SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 313, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਜਾਂ ਉਪਯੋਗਤਾ ਦੇ ਪਹਲੂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 313, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਨਾਤਨ ਨਸਕਰ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ2SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 313, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪਾਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਤਰਕ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੀਨਾ ਹਜ਼ਾਰਿਕਾ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਆਸਾਮ3SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਪੰਜਾਬ4SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੀਨਾ ਹਜ਼ਾਰਿਕਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਐਮ. ਅੱਬਾਸ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਕੇਰਲਾ5SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦਿਆਂ ਧਾਰਾ 313, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ।

(1) 1998 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 336 (2) 2010 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 249 (3) 2019 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 289 (4) 2020 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 811 (5) 2001 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 103 [ਦੀਪੰਕਰ ਦੱਤਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

15. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

a ਧਾਰਾ 313, ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ. [ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ)] ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ;

ਬੀ. ਧਾਰਾ 313, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ, ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ;

c. ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ;

d. ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ;

ਈ. ਦੋਸ਼ੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ;

f. ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੈਕਸ਼ਨ 313 ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਾ;

g ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ 313, ਕਿਉਂਕਿ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, ਫਿਰ ਵੀ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਸੱਚਾਈ ਲੱਭਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ;

h. 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ

ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਖਲੇ ਦੇ; ਅਤੇ

i. ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਬਦਲਵਾਂ ਰੂਪ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ;

ਜੇ. ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਫਲਤਾ ਹਾਲਾਤ, ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ

16. ਉਪਰੋਕਤ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਹਰੇਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 313 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਕਲੌਜ਼ (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਭਿਯੋਗ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 313 ਵਿੱਚ 2009 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਖੁਦ ਹੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦੁਰਲੱਭ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਆਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਲਈ, ਦੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਸੰਸਦ ਨੇ 2009 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 313 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ [ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ]। ਆਦਰਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ (ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਅਰਥਪੂਰਨ ਹੋਵੇ), ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੁਣ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਬੇਹਤਰ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਆਇਕ ਅਨੁਭਵ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਪਿੱਛੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਵਾਂਛਿਤ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਚਾਅ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ 'ਝੂਠਾ', 'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ', 'ਗਲਤ' ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ, ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਏ ਨਾ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਉਚਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੰਸਕਰਣ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੰਕੇਤ ਜਾਂ ਸੁਰਾਗ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 313 ਅਧੀਨ ਕਵਾਇਦ ਰਸਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਬੇਮਕਸਦ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅੰਤ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਧਾਰਾ 313 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਵਿਕਲਪਿਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਵਾਇਦ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਢਾਉਂਦਾ ਹੈ ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੀ ਵਿਅਰਥਤਾ ਦੇ।

17. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 313, ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਨਾਲ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਚਾਈ ਜਾਂ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਤੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਚਾਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ।

18. ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ

(ਐਕਸ.ਟੀ. 96) ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਐਕਸ.ਟੀ. 96 ਦਾ ਸੀਮਿਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

19. ਐਕਸ.ਟੀ. 96 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਪੂਰੀਤਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚੋਂ ਉਭਰਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹਨ (i) ਉਸਦੀ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ (ii) ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (i) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕਾਰਜ ਦਾ ਵਰਣਨ ਜੋ ਅਣਇਚਛਾਵਾਨ ਸੀ, ਜੋ ਅਟਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ, (ii) ਉਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣਾ।

20. ਐਕਸ.ਟੀ.96 ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਦੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡਲ ਮੌਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਝਗੜੇ ਦੌਰਾਨ ਸੱਟ ਲੱਗਣਾ ਐਕਸ.ਟੀ.96 ਤੋਂ ਹੀ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਐਕਸ.ਟੀ. 96 ਨੂੰ ਨਾ ਵੇਖਣ ਨਾਲ, ਜੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਚਾਰਨਾ ਛੱਡਿਆ ਹੈ, ਕੀ ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਜ ਕੁਲਪੇਬਲ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੁਲਪੇਬਲ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304, ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਕਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ (i) ਉਸ ਨੇ "ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਬਚਾਅ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤਿਆ", ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ (ii) "ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਹੱਦ ਪਾਰ ਕੀਤੀ", (iii) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304, ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਪਰ, ਇਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2ਸ 4 ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਕਸ..96, ਜੋ ਕਿ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ. ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਨਾਗਰਿਕ ਜੋ ਨਾਗਪੁਰ ਤੋਂ ਕਾਟੋਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਥਾਂ, ਕਿਰਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਤਲ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣਾ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਚਾਕੂ ਵਰਗੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ। ਪੜ੍ਹਨਾ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ.96 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸੰਭਾਵਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਭੜਕਾਹਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪੀੜਤ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਥੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਉਲਝਿਆ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ P.W.2 ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ P.W.s 3 ਅਤੇ 4 ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਝੜਪ ਹੋ ਗਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਅਣਚਾਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੀਵਨ ਦਾ.

21. ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ, ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਐਕਸਟ.96 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਅਪਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਈ ਜੋ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ", ਕਿ "ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਉਤੇਜਨਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਝਗੜੇ ਦੌਰਾਨ ਜੁਨੂਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ", ਅਤੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ "ਨੰਦਕਿਸ਼ੋਰ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਕਤਲ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਹੈ"।

22. ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਾਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਐਕਸਟ.96 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਾਡੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਲਜ਼ਾਮਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਜੋਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਸਵੈਚ੍ਛਾ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 313, ਕ੍ਰਿ. ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਇਕ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਖੁਲਾਸਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਭਾਗਿਆਨਾ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

23. ਸਧਾਰਣ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪੀੜਿਤ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 26ਵੇਂ [ਦੀਪਾਂਕਰ ਦੱਤਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ] ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬਾਤਚੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਤੰਬਰ, 2013. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਨੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਖੋਲ੍ਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀੜਤ ਖੇਤੋਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਨੇ ਦੁਕਾਨ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੀ ਨਾ। ਇਹ ਇਤਫਾਕ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲੇ। ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਸੀ, ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਆਪਸੀ ਝਗੜਾ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਕੜੀ ਗੁੰਮ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਉੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੀੜਤ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਾਬੂਰਾਵ ਸਾਵਰਕਰ ਦੀ ਸੈਲੂਨ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ), ਜੋ ਪੀੜਤ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਹਥਿਆਰ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਦਾ ਅਗਲਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਗਿਆ, ਇਕ ਛੁਰਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਖੱਬੇ ਕੰਧੇ, ਗਰਦਨ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀ ਉਂਗਲ ਉੱਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਖੂਨੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਚਾਨਕ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਛੁਰਾ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਫਿਲਹਾਲ, ਮਾਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗਰਮਾ ਗਰਮੀ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਪੀੜਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਤ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤੋਂ ਘਟਨਾ ਸਥਲ ਉੱਤੇ ਆ ਗਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਛੁਰੇ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤੀਜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੀੜਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਖਮੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਛੁਰਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਐਕਸ.9 ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨ ਇਕ ਅਚਾਨਕ ਉਤੇਜਨਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਹੱਥਾਪਾਈ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਤੌਰ ਤੇ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਜਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵੀ ਹੱਥਾਪਾਈ ਵਿਚ ਸੱਟਾਂ ਖਾਧੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਸੱਟ ਗੰਭੀਰ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਚਾਲੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ।

ਇਹ ਇਕ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਨੇ ਉਤੇਜਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਵਾਰ ਹੋਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਘਟਨਾ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਮਧਯ-ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਜਾਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਅਤੇ 3 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼ੰਕਰਰਾਵ ਫਰਤੋਡੇ, ਉਮਰਾਵ ਚਾਰਦੇ, ਰਮੇਸ਼ ਕੋਰਡੇ (ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਏ ਗਏ) ਘਟਨਾ ਸਥਲ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ... ਇਕ ਹਥਿਆਰ ਵਾਂਗ ਛੁਰੇ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਸਥਲ ਉੱਤੇ ਆਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਆਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਵੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਉਤੇਜਨਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵੇ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਸੀ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਕੇ ਕਿ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਅਜਿਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਖਦਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਨਿੱਜੀ ਰੱਖਿਆ. ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਉਸ ਖਾਸ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੋ, ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਘਾਤਕ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਗੈਰਵਾਜਬ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

24. ਧਾਰਾ 300, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਤਲ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ, ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਤੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਨੂੰ ਲੈਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰੂਰ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਕਸਾਹਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ

ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ (i) ਇਹ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਸੀ; (ii) ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਨਹੀਂ ਸੀ; (iii) ਕਾਰਵਾਈ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ (iv) ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਕੋਈ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰੂਰ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

25. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 300, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

26. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਤਲ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

27. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304, ਭਾਗ II, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਚੂੰਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲਈ ਕੈਦ ਭੁਗਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣੀਆਂ ਛਿਆਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਨੂੰ ਪਰਯਾਪਤ ਸਜ਼ਾ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

28. ਚੂੰਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਾਰਾ 307, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

[ਦੀਪੰਕਰ ਦੱਤਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕ.]

29. ਅਪੀਲ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

30. ਵਿਛੋੜੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਝੱਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਯ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਣ ਤੋਂ ਲੱਗਭਗ ਇੱਕ ਦਹਾਕਾ ਬੀਤ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਕੋਈ ਫਲਦਾਇਕ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਅੰਕਿਤ ਜ੍ਵਾਨ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ: ਆਰਸ਼ ਚੌਧਰੀ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate